هەڵبژاردنەكانی توركیا : ئەگەر و پێشبینیەكان

د.جەبار قادر

هەڵبژاردنەكانی توركیا ئەگەر هیچ كۆسپ و تەگەرەیەكی چاوەروان نەكراو نەیەتە ڕێگەیان ئەوا لە رۆژی ٣ نۆڤەمبەری ئەم ساڵدا ئەنجام دەدرێن و حكومەتی داهاتووی توركیا لە سەرەتای دیسەمبەردا دەست بەكار دەبیٚ.كۆمیتەی باڵای هەڵبژاردن رایگەیاندووە كە بیست و سیٚ پارتی سیاسی بەشداری لە هەڵبژاردنەكاندا دەكەن و دەبیٚ تا كاتژمێری ١٧ پاش نیوەرۆی رۆژی ١١ سێپتەمبەر لیستی بەرئەندامەكانیان پێشكەشی ئەو كۆمیتەیە بكەن و ئەویش نێوی بەرئەندامانی هەموو پارتەكان لە ١٦ هەمان مانگدا ئاشكرا دەكا و پارتەكان بۆیان هەیە تاوەكو ٢٦ ئەو مانگە پێداچوونەوە و رەخنە و گۆرانكاری لە لیستی ناوەكاندا بكەن بۆ ئەوەی دوا شێوازیان لە ٢٧ سێپتەمبەردا بلاّو بكرێتەوە.

تاوەكو ئوكتۆبەریش ئەگەری دواخستنی هەڵبژاردن هەر لە ئارادا دەبیٚ.هەرچەندە سەرەك كۆمار ئەحمەد نەجدەت سەزەر و گەلیٚ لە دەسەلاٚتدارانی ولاٚت سوورن لە سەر ئەوەی هەڵبژاردنەكان دەبیٚ لە كاتی خۆیاندا ئەنجام بدرێن، لە گەلٚ ئەوەشدا لە ژیانی سیاسی ناسەقامگیری توركیادا هەمیشە چاوەروانی سورپریز بكەین.

یەكیٚ لە ئەگەرە هەرە سەرەكییەكانی دواخستنی هەڵبژاردن تێكچونی حكومەتی ئەجویدە كە دەبێتە هۆی قەیرانێكی سیاسی درێژخایەن، بە تایبەتی لە لایەن ئەو سەركردە وپارتانەوە كە ئەگەری پەراوێز بوونیان لەژیانی سیاسی ولاٚتدا بەهێزە و بەر لە هەموویان مەسعود یڵماز كە نەیارانی لە نێو خودی پارتەكەیدا بەوە تاوانباری دەكەن كە بەرەو مردنی دەبا *.هەروەها تانسو چیلەر و ئیسماعیل جەم و رەجائی كوتانیش ئەوەندەی مەسعود یڵماز بەرژەوەندیان لە دواخستنی هەڵبژاردندا هەیە.

هەروەها یاخیبوونی ئەو بەرئەندامانەی نێوی خۆیان لە لیستی بەرئەنداماندا نابینن و لە پارتەكانیان هەڵدەگەرێنەوە و هەندیٚ لەو پارتە سیاسیانەی كە نەیانتوانیوە هاوپەیمانی ببەستن و ئەگەری نەگەیشتنی نوێنەرانیان بە پەرلەمان بە هێزە بۆ هەلێكی لەو جۆرە دەگرێن و پشتگیری خۆیان بۆ ئەو یاخیبوانە رادەگەینن و حكومەت ناچار دەكەن لە مانگی داهاتوودا دەمی هەڵبژاردنەكان دوا بخات و بەو شێوەیە دەتوانن قەیرانێكی سیاسی درێژ خایەن لە توركیا بێننە كایەوە.لێرەشدا پارتی دایكی نیشتمان (ANAP)ی جێگری سەرەك وەزیرانی ئێستا مەسعود یڵماز و پارتی توركیای نویٚ (YTP)ی وەزیری دەرەوەی پێشووی توركیا ئیسماعیل جەم لە سەرووی ئەو پارتانەوە دەێن.سەرباری ئەمانە دەست پێكردنی هێرشی پێشوەختی ئەمریكا بۆ سەر عیراق و روودانی سكەنداڵی سیاسی و دەست پیسی دارایی و سەربازی ...تاد ئەو ئەگەرانەن كە دەبیٚ چاودێری ژیانی سیاسی لە توركیادا هەمیشە لە بەر چاویان بگریٚ.

با وا بۆ بچین كە هەڵبژاردنەكان لە كاتی خۆیاندا ئەنجام دەدرێن و حكومەتی نوێیان لیٚ وەبەرهەم دیٚ.

ململانێی سیاسی و پروپاگەندەی هەڵبژاردن و پەیمان بەخشینەوە گەیشتونەتە لوتكە و تاوەكو دەمێكی نزیك وا چاوەروان دەكرا هەڵبژاردنەكان گۆرانكاری گەورە لە گەلٚ خۆیاندا بێنن بە تایبەتی كاتیٚ راپرسەكان ئەو راستییەیان دەرخست كە هیچ كام لە پارتە سەرەكی و خاوەن دەسەلاٚتەكان، پارتی بزاڤی نەتەوەیی (MHP)ناسیۆنالیستی توندرەویی دەولەت باخچەلی لێدەرچیٚ، باوەر ناكریٚ ١٠ ٪ هەموو دەنگەكان بێنن، كە تەنها بە هێنانی ئەو رێژەیە لە دەنگی دەنگدەران دەتوانن نوێنەرانیان بنێرنە پەرلەمان.

بەلاّم رۆژ لە دوای رۆژ رەوتی پێشكەوتنەكان ئەو راستییە دەخەنە روو كە یاریكەران هەر هەمان ئەوانەی جاران دەبن و رووداوەكان لە هەمان بازنەدا دەخولێتەوە.

www.kurdistannet.org
11-9-02 14:38:09

ژمارەی ئەندامانی ئەنجومەنی مەزنی نەتەوەیی تورکیا (TBBM) (لەمە بەدواوە هەر بە پەرلەمانی تورکیا نێوی دەبەم) ٥٥٠ ئەندامە و خشتەی دابەشبوونی ئەندامەکانی بەم نێو پەرلەمان بەم شێوەی خوارەوەیە :

نێوی پارتە سیاسییەکان	ژمارەی ئەندامەکانیان
پارتی بزاڤی نەتەوەیی (MHP)	١٢٥
پارتی ڕێگەی ڕاست (DYP)	٨٤
پارتی دایکی نیشتمان (ANAP)	٦٨
پارتی تورکیای نوێ (YTP)	٦٠
پارتی داد و گەشەکردن (AKP)	٥٩
پارتی چەپی دیموکرات (DSP)	٥٨
پارتی بەختەوەریی (سەعادەت) (SP)	٤٦
پارتی یەکێتی مەزن (BBP)	٤
پارتی دیموکراتی تورکیا (TDP)	٣
پارتی نوێ (YP)	٣
پارتی کۆماری گەل (CHP)	٢
ئەندامی سەربەخۆ	٢٤
جێگە چۆڵەکان	١٤
کۆی ئەندامانی پەرلەمان	٥٥٠

ئەم خشتەیە ڕۆژانە گۆرانی بەسەردا دێ چونکە پەرلەمەنتاری سەربەخۆ و سەر بە پارتە سیاسییەکان جێ گۆرکێ دەکەن و لە پارتێک دەردەچن و دەبنە ئەندامی پارتێکی دی.

پەرلەمەنتەرە سەربەخۆکان و گەلێ لەو پارتانەی نێو پەرلەمان لە ئەنجامی دابەشبوون و لێک ترازانی نێو پارتە سەرەکییەکان هاتوونەتە کایەوە و لە کاتی هەڵبژاردنەکانی ساڵی ١٩٩٩ دا لە ئارادا نەبوون.ئەو کاتە تەنها پێنج پارتی سیاسی توانی نوێنەرانی بگەیەنێتە پەرلەمان ئەوانەش پارتەکانی بزاڤی نەتەوەیی، چەپی دیموکرات، سعادەت، دایکی نیشتمان و ڕێگەی ڕاست بوون.بۆ نموونە پارتی داد و گەشەکردن یا پێشخستن لە ئەنجامی پارچەبوونی پارتی بەختەوەریدا (سعادەت)هاتە کایەوە.ئەوانەی لە پارتی دیموکراتی چەپی دیموکراتی بولەند ئەجەوید (ئەجیڤیت)بە کۆمەڵ دەرچوون پارتی تورکیای نوێیان ساز کرد.پارتی یەکێتی مەزنیش ئەو ئەندامانە پێکیان هێنا کە لە دژی دەولەت باخچەلی پارتی بزاڤی نەتەوەییان بە جێهیلا.هەندێ لەو ئەندامانەش کە لە پارتەکانی خۆیان دەرچوون بوون بە ئەندام لە پارتی تردا.بۆ نموونە پارتی کۆماری گەل نەیتوانی لە هەڵبژاردنەکانی ١٩٩٩ دا هیچ ئەندامێکی بگەیەنێتە پەرلەمان، بەلام ئێستا دوو ئەندامی لە پەرلەماندا هەیە.بەهەمان شێوە ئەو دوو پارتە بچوکەکەی تریش.و ٢٤ ئەندامیش دوای ئەوەی ڕیزی پارتەکانی خۆیان بە جێهێلا وەکو ئەندامی سەربەخۆ لە پەرلەماندا مانەوە.

لەم بارەی ئێستادا کە پارتەکان بەو شێوە دراماتیکیە دابەشبوونە و ٢٣ پارتی سیاسی لە هەڵبژاردنەکاندا بەشداری دەکەن و دەنگەکان پەرش و بلاو دەبن و هەر پارتێک کە بیەوێ نوێنەرانی بگەیەنێتە پەرلەمان دەبێ بەلای کەمەوە ١٠ ٪ دەنگەکان وەربگرێ، ئەگەری ئەوە لە ئارادایە کە نزیکەی بیست لەو پارتانە نەتوانن نوێنەرانیان بگەیەننە پەرلەمان.بۆیەکا هەموو لایەک هەوڵدەدا هاوپەیمانی لە گەڵ لایەنەکانی تردا ساز بکا.قانونی هەڵبژاردن لەتورکیا ڕێگە

www.kurdistannet.org
11-9-02 14:38:09

نادا پارتە سیاسیەکان وەکو بەرەیەك بەشداری لە هەڵبژاردندا بکەن، بەڵام دەتوانن بەرئەندامانی خۆیان لە لیستی یەکێ لە حیزبەکان تۆمار بکەن و هەموو لە ژێر نێوی ئەو حیزبەدا بەشدار بن لە هەڵبژاردندا.

هەروەها لە گۆر قانونی هەڵبژاردن لە تورکیا دەبێ هەر پارتێك بۆ ئەوەی بەشداری لە هەڵبژاردندا بکات بە لای کەمەوە لە ٤١ ویلایەت لە ژمارەی گشتیی ویلایەتەکەکانی وڵات کە ٨١ ولایەتە بەرئەندام و کاندیداتی بۆ پەرلەمان هەبێ.زۆر لە پارتە بچوکەکان ئەوەندە ئەندام و لایەنگریان زۆر نیە و لە ژێر ئەو بارە دەرناچن بۆیە ویلایەتەکان لە نێوان خۆیان دابەش دەکەن و لە سەر ئەوە رێك دەکەون کە لایەنگرانیان دەنگ بە بەرئەندامانی بەکدی بدەن لە ولایەتە جیاوازەکاندا.

هەوڵەکانی هاوپەیمانێتی سازکردن تاوەکو ئەورۆ بەم شێوەی خوارەوە راگەیاندراوە و ئەگەری گۆرانکاری لە پێکهاتەی هاوپەیمانەکان و پارسەنگی هێزەکان تا دوا ساتەکانی پێش هەڵبژاردن هەر لە ئارادا دەمێنن.

ئەنجامی راپرس و پێشبینیەکان ئەوە دەردەخەن کە پارتی داد و گەشەکردن بە سەرۆکایەتی رەجەب تەیب ئەردۆغان دەبێتە پارتی یەکەمی تورکیا و زیاتر لە ١٠ ٪ دەنگەکان وەردەگرێ و تەنانەت لەوانەیە نزیکەی ٢٠ ٪ کۆی هەموو دەنگەکان وەربگرێ.بۆیە بە پێویستی نازانێ ئێستا بۆ هاوپەیمان بگەرێ، هەرچەندە بۆ دوای هەڵبژاردن و بۆ دامەزراندنی حکومەت ناچار دەبێ لە گەڵ یەکێ یا زیاتر لە پارتەکانی سیاسیەکانی تری نێو پەرلەمان هاوکاری و هاوپەیمانی ساز بکات.هەولی زۆر دەدرێ بەر لەم پێشکەوتنەی پارتەکەی ئەردۆغان بگیردرێ چونکە لە بنەرەتدا پارتێکی ئیسلامی بووە هەرچەندە ئێستا بەوە قایل نابێ بە پارتی ئیسلامی نێوی ببرێ.

هەروەها لەم رۆژانەی دواییدا ئەستێرەی پارتی کۆماری گەلی دەنیز بایکاڵ لە گەش بووندایە بەتایبەتی دوای ئەوەی وەزیری پێشووی ئابوری تورکیا کەمال دەرویش بوو بە ئەندامی پارتەکەی و ئەم بەئەندام بوونەی دەرویش لە میدیاکانی تورکیادا خزمەتێکی زۆری بایکاڵی کرد و وا پێشبینی دەکرێ کە ل گەڵ پارتی داد و گەشەکردندا لە هەڵبژاردنەکاندا زۆرترین دەنگ وەدەست بهێنن.بەو شێوە ئەم دەبێ بە رابەری چەپ و ئەردۆغان بەرابەری راست و بە بۆچوونی ئیلنور جەڤیك سەرنووسەری The Turkish Daily News ئەم بارە لە قازانجی (دیموکراسی)تورکیایە.بایکاڵ داوای لە ئیسماعیل جەم و هاورێیانی کردووە کە لە لیستی پارتەکەی ئەمدا جێگە بگرن و لە ٤٠ ویلایەتی وڵاتدا هاریکاری یەك بن.هەروەها داوای لە پارتە چەپەکانی تر کردووە وەکو پارتی سۆسیال – دیموکراتی گەلی SHP موراد قەرەیاڵچین، کە لە گەڵ پارتی گەلی دیموکراسی HADEPدا لە دان و ساندا بوو بۆ سازکردنی هاوپەیمانی و وادیارە لە دەزگا نهێنیەکانی وڵاتەوە هەرەشەی لێکرا بوو، لە گەڵ ئەوەشدا لە کۆتاییدا هەر لە گەڵ هادەپدا رێکەوت.هێشتا هەوڵەکانی بایکاڵ بۆ کۆکردنەوەی هەندێ وردە پارتی تری چەپ بەردەوامن هەرچەندە زۆر پیتەیان پێ نادا چونکە لەوە پشت قایمە کە ئەم جارەیان بەختی دەیهێنێ و پارتەکەی دەگاتەوە پەرلەمان.

پارتی بزاڤی نەتەوەیی ناسیۆنالیستی توندرەو کە لە هەڵبژاردنی پێشوودا لە ساڵی ١٩٩٩ و لە کەش و هەوای پەرەسەندنی هەستی نەتەوەپەرستیی توندرەو لە تورکیادا بە هۆی دەستگیرکردنی سەرۆکی پارتی کرێکارانی کوردستانەوە دەنگێکی زۆری بە دەست هێنا و بوو بە پارتی سیاسی یەکەمی وڵات.کەش و هەوای ئێستا زۆر جیاوازە لەوەی ساڵی ١٩٩٩ و باری داتەپیوی ئابوری تورکیا و قەیرانی سیاسی و بە دی نەهاتنی سۆز و پەیمانەکانی باخچەلی و ئەجیڤیت لە لایەکەوە و هەڵگرتنی سزای لە سێدارەدان و لە سێدارەنەدانی عەبدوڵا ئۆجەلان سەرۆکی پارتی کرێکارانی کوردستان، کە یەکێ لە داخوازییە سەرەکییەکانی پارتی بزاڤی نەتەوەیی باخچەلی بوو و، رێگەدان بە خوێندن و پەخش کردن بە زمانی کوردی هەرچەندە سنورداریش بێ و دەرکردنی کۆمەڵێ قانونی هاوئاهەنگ لە گەڵ یەکێتی ئەورووپادا، هەموو شکست بوون بۆ پارتەکەی باخچەلی.بۆیەکا لەم کاتەدا و بە ئامانجی کۆکردنەوەی ناسیۆنالیستە توندرەوەکان لە

www.kurdistannet.org
11-9-02 14:38:09

دەوری پارتەکەی، لە دژی ئەو قانوونانەی پەرلەمان پەنای بردۆتە بەر دادگا.هەرچەندە زۆر خەڵکی لێ ڕەویوەتەوە بەڵام بە هۆی باڵادەستیی بیری نەتەوەیی توندڕەو لە سیستەمی پەروەدە و فێرکردن و بیر ی سیاسیدا بۆ ماوەیەکی دوور و درێژ لەو وڵاتە هێشتا لایەنگران و هاوبیرانی باخچەلی دەتوان نوێنەرانی پارتەکەی بگەیەننە پەرلەمان.

لە گەڵ ئەوەی گومان لەوە دەکرێ کە پارتی بزاڤی نەتەوەیی باخچەلی بتوانێ بە ئاسانی ڕێژەی ١٠ ٪ دەنگەکان وەدەست بێنێ، بەلام وەکو ڕەگەزپەرستێکی کەلەڕەق نایەوێ دان بە شکستی پارتەکەیدا بنێ.بۆیە وا نیشان دەدا کە پارتەکەی بە تەنیا دەتوانێ لەمپەری ١٠ ٪ دەرباز بکا و پێویستی بە هاوپەیمانی نیە و تەنانەت لافی ئەوەش لێدەدا کە هەر بە پارتی یەکەم دەمێنێتەوە.

پارتێکی دی کە ئەگەری گەیشتنی بە پەرلەمان بە هێزە پارتی ڕێگەی ڕاستی تانسو چیلەرە کە ڕاپرسەکان پێشبینی ٨، ٨ ٪ دەنگەکانی بۆ دەکەن.بۆیە پێویستی زۆرە بە سازکردنی هاوپەیمانی لە گەڵ هەندێ پارتی بچوکدا.بۆ سازکردنی هاودەنگیی لە هەڵبژاردنەکاندا تانسو چیلەر هەوڵی زۆری لە گەڵ پارتی ڕوناکیی تورکیا بە سەرۆکایەتی توغرولی کوڕی ڕابەری گورگە بۆرەکان ئەلپ ئەصلان تورکێش و پارتی یەکێتی مەزنی تورکیا بە سەرۆکایەتی موحسن یازیجی ئۆغلودا دا بۆ ئەوەی لە سێبەری پارتی ڕێگەی ڕاستدا بچنە هەڵبژاردنەوە.ڕۆژنامەکانی تورکیا ئەوە ڕادەگەیەنن کە چیللەر بەوە قایل بووە ٤ کورسی پەرلەمان لە بەشەکەی خۆی بۆ پارتەکەی توغرولێ تەرخان بکات.بەلام یازیجی ئۆغلو داوای ٢٠ کورسی کردووە لە کاتێکدا چیلەر ئامادە بووە تەنها ٦ کورسی پەرلەمان بۆ پارتەکەی ئەو تەرخان بکا بۆیە نەگەیشتوون بە ئەنجام و دوا هەوڵەکانی چیلەر لە گەڵ پارتی تورکیای دیموکراتی دا بوو کە محەمەد عەلی بایار سەرۆکایەتی دەکا و بە پێی هەواڵی ڕۆژنامەکان هەردولا لە سەر ئەوە ڕێکەوتوون کە بە یەکەوە بچنە هەڵبژاردنەوە و بەم شێوەیە ڕەنگبێ چیلەر لەوە دڵنیا بێ کە ١٠ ٪ دەنگەکان وەدەست دێنێ.

بەرەیەکی تری گرنگی هەڵبژاردنەکانی تورکیا بەرەی پارتی دیموکراسی گەلە (HADEP)و هاوپەیمانەکانێتی کە لە ژێر دروشمی (کەد و ئاشتی و دیموکراسیدا)بەشداری لەم هەڵبژاردنانە دەکەن.لە بەر ئەوەی پارتی دیموکراسی گەل هەڕەشەی داخستنی لێدەکرێ بۆیە هەر زوو پارتێکی نوێی یەدەکی لە پاڵ خۆیدا بە نێوی پارتی گەلی دیموکراسی DEHAP ساز کردو خۆی و هاوپەیمانەکانی لە ژێر نێوی ئەم پارتە نوێیەدا بەشداری لە هەڵبژاردنەکاندا دەکەن.ئەو پارتانەی تاوەکو ئێستا لە گەڵ پارتی دیموکراسی گەلدا ڕێکەوتوون بریتین لە پارتی کەد (زەحمەتکێش)و پارتی ئازادی وهاوکاری و پارتی گەلی سۆسیال دیموکراتی موراد قەرەیاڵچین و پارتی سۆسیالیستی دیموکرایتی ئاکین پیردالْ سەرۆکی پێشوی کۆمەڵەی مافی مرۆڤ کە لە بەر هەڵوێستی مرۆڤدۆستانەی کەوتە بەر هێرشی گورگە بۆرەکان و هەوڵی کوشتنی درا و بەسەختی لەو هەوڵەدا بریندار کرا.تاوەکو ئێستا گەلێ سەندیکای کرێکاران و فەرمانبەران و ڕێکخراوی کۆمەڵگەی مەدەنی پشتگیری خۆیان بۆ ئەم بەرەیە ڕاگەیاندووە.ئاکین پیردالْ ڕایگەیاندووە کە ئەوان چاوەڕێی وەدەستهێنانی ١٥ ٪ دەنگەکان دەکەن.هەڵبەتە هەوڵی زۆر دەدرێ کۆسپ و تەگەرە لە بەردەم ئەم بەرەیەدا دروست بکرێ.دەربازکردنی ١٠ ٪ دەنگەکان بۆ ئەم بەرەیە سەرکەوتنێکی گەورە دەبێ بۆ هادێپ و دەتوانێ هەندێ گۆڕانکاری بەرچاو لە سیستەمی سیاسی تورکیادا بێنێتە کایەوە.

پارتی چەپی دیموکراتی ئەجیڤیت و پارتی تورکیای نوێی ئیسماعیل جەم و پارتی بەختەوەری ئیسلامی فەیسەڵ جاندان و پارتی دایکی نیشتمانی مەسعود یڵماز ئەگەری سەرکەوتنیان لە دەستداوە و لەوە ناچێ هیچ پارتێکی سەرەکی بیەوێ چارەنووسی سیاسی خۆی پێیانەوە گرێ بدات.تەنها پارتی تورکیای نوێی ئیسماعیل جەم نەبێ کە ئەگەری ڕێکەوتنی لە گەڵ پارتی کۆماری گەلی دەنیز بایکاڵدا هەر لە ئارادایە.جێگەی سەرسورمان بوو کە ئەم پارتانە هیچیان هەوڵی جیدیان

www.kurdistannet.org
11-9-02 14:38:09

بۆ هاوپەیمانی سازکردن نەدا وا دیارە بەوە پشت قایمن کە دەتوانن قەیرانێکی سیاسی بێننە کایەوە و کاربەدەستان ناچار بکەن هەڵبژاردنەکان دوا بخەن بۆ کاتێکی گونجاو و لە بارتر بۆ ئەم پارتانە.

لە پەراوێزی ئەم پارتانەدا چەندین پارتی سیاسی تر لە تورکیادا لە ئارادان کە رۆڵێکی ئەوتۆیان لە ژیانی سیاسی ولآتدا نیە وەکو پارتی دیموکراتی کۆماری بە سەرۆکایەتی گیونگیور ئیۆزدەن، پارتی گەنج بە سەرۆکایەتی جەم ئوزان، پارتی کۆمۆنیستی تورکیا بە رابەری ئایدەمیر گیولەر و پارتی کرێکار بە سەرۆکایەتی دۆغو پیرینچەك و پارتی لیبیراڵی دیموکراسی بە رابەری بەسیم تیبوك و پارتی دیموکراتی تورکیا بە سەرۆکایەتی سەما پیشکین سیوت و گەلی پارت و گروپی بچوکتر.

تابلۆی دابەشبوونی کورسییەکانی پەرلەمان و هاوسەنگیی لە نێوان هێزە سیاسییەکانی تورکیادا لە دوای هەڵبژاردن چۆن دەبن ؟ بۆ وەڵامدانەوەی ئەم پرسیارە دەبێ نزیکەی دوو مانگی تر چاوەروان بین، ئەمە ئەگەر هەڵبژاردنەکان لە کاتی خۆیاندا لە ٣ نۆڤەمبەردا ئەنجام دران.خۆ ئەگەر دواا خران ئەوا دەبێ چاوەروانی ئاڵ و گۆری زۆرتر بین لە هاوسەنگیی نێوان هێزەکان و سەرنانەوەی هەندێ پارت و ونبونیان لە سەر شانۆی سیاسی تورکیا و پەیدابوونی پارت و هێزی سیاسی دی.

* لە نووسینی ئەم وتارە بووبوومەوە کاتێ مەسعود یڵماز رایگەیاند کە ئیدی جێگەی ئەو و پارتەکەی لەم حکومەتەی ئێستادا نابێتەوە و داوای لە باخچەلی کرد دەست لە کار بکێشێتەوە، چونکە لە لایەکەوە تورکیا دەیەوێ ببێتە ئەندامی یەکێتی ئەوروپا و لە لایەکی ترەوە پارتی سەرەکی لە حکومەتی هاوپەیماندا لە دژی بریارەکانی هاوئاهەنگی لە گەڵ یەکێتی ئەوروپادا دۆز لە دژی ئەو بریانە لە داداگا دەکاتەوە و دیەوێ ئەو بریارانەی پەرلەمان هەڵبوەشێنرێنەوە.ئەمەش دەبێتە سەرەتای قەیرانێکی سیاسی کە ئەگەری دواخستنی هەڵبژاردنەکان بە هێز دەکا.